

Φώτης Κόντογλου - Ο Χριστιανισμός κι ο Μωαμεθανισμός. Δυο συγγενικές, μὰ διαφορετικές θρησκείες

Συλλογή: Μυστικά Άνθη, Έκδόσεις: Παπαδημητρίου

«Θρησκευτικώτεροι οί πρὸς Ανατολὰς ἄνθρωποι», γράφει ἕνας ἀρχαῖος, θέλοντας νὰ πεῖ πῶς οἱ Ανατολίτες εἶναι πῖο θρησκοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Δύσης, τῆς Εὐρώπης. Σημείωσε πῶς Ανατολή εἶναι καὶ τὰ Μπαλκάνια, μαζί με τὴ Ρωσία.

Στὸν Ανατολίτη, τὸ αἶσθημα εἶναι πῖο δυνατὸ ἀπὸ τὸ μυαλό, ἐνῶ στὸν Εὐρωπαϊὸ γίνεται τ' ἀνάποδο. Κι ἐπειδὴ ἡ θρησκεία ἀποτείνεται στὴν καρδιά κι ὄχι στὸ μυαλό, γι' αὐτὸ κι οἱ Ανατολίτες εἶναι πῖο θρησκοὶ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαϊοὺς, καὶ γιὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν Ανατολή βγήκανε οἱ θρησκείες, ἐνῶ ἀπὸ τὴ Δύση δὲν βγήκε καμμιά.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς Δύσης εἶναι ὀρθολογιστές, γι' αὐτὸ καὶ ἐπιδοθήκανε στὶς θετικὲς γνώσεις, στὶς ἐπιστῆμες, καὶ προκόψανε σ' αὐτὲς καὶ σήμερα τραβήξανε ὄλον τὸν κόσμο μαζί τους. Ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς ξεχωρίζουνε καὶ δὲν πιστεύουνε μοναχὰ στὶς αἰσθήσεις τους, στρέφουν κατὰ τὴν Ανατολή, γιὰτὶ ἐκεῖ βρίσκουν τὴν πηγὴ γιὰ νὰ πιοῦνε ὅσοι διψᾶνε γιὰ κάποια μυστήρια πὺ δὲ μποροῦνε νὰ ἐρευνηθοῦνε με τὸ μυαλό.

Τὸ πόσο ὁ δυτικὸς ἄνθρωπος εἶναι δεμένος δυνατὰ με τὸν ὀρθολογισμό, φαίνεται ἀπὸ τὴν παραμόρφωση πὺ ἐπαθε ἡ χριστιανικὴ θρησκεία στὴν Εὐρώπη, πὺ ἔγινε σιγὰ - σιγὰ ἕνα σύστημα τῆς ἐγκόσμιας γνώσης, ἔχοντας γιὰ σκοπὸ τὴν ἐπίγεια εὐτυχία κι ὄχι τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς πὺ δίδαξε ὁ Χριστός. Στὴ Δύση, κι ἡ θεολογία ὑποτάχθηκε στὸν ὀρθολογισμό, κι ἔγινε κι αὐτὴ μιὰ ἐπιστῆμη σὰν τὶς ἄλλες.

Στὴν Ανατολή, ὅμως, ἡ θρησκεία ἀπόμεινε θρησκεία. Ἀκόμα κι ὁ μωαμεθανισμός, τὸ λεγόμενον Ἰσλάμ, πὺ εἶναι μιὰ κατώτερη ἀντίληψη τῆς θρησκείας, με κάποιες χοντροκομμένες ἐντολές, ὡστόσο κράτησε ἀνόθευτον τὸν θρησκευτικὸ χαρακτήρα του, μακρὰ ἀπὸ νεωτερισμοὺς, καὶ προσαρμογὲς στὴν κάθε ἐποχὴ, δηλαδὴ μακρὰ ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμό. Τὰ ὑλικά μέσα πὺ μ' αὐτὰ ἐκφράζεται ἡ θρησκεία τοῦ Κορανίου, τὸ τζαμί, ὁ χότζας, ἡ ψαλμωδία, ἡ διακόσμηση, τὸ ντύσιμο τῶν κληρικῶν, ἡ τελετουργία, ὅλα ἀπομείνανε ἀνάλλαχτα ὀλότελα, ὅπως ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Ἰσλάμ. Σὲ καιρὸ πὺ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία παραμορφώθηκε με τοὺς νεωτερισμοὺς πὺ τοὺς ὑπαγόρευε τὸ ὀρθολογιστικὸ κοσμικὸ πνεῦμα, ἀπ' ὅπου γεννήθηκε ὁ Παπισμός, ὁ Προτεσταντισμός καὶ τ' ἄλλα παρακλάδια τους, παρεκτὸς τῆς Ὀρθοδοξίας πὺ ἀπόμεινε ἀνάλλαχτη ἐπειδὴ ἦταν ὁ Χριστιανισμός τῆς Ανατολῆς, ὁ μωαμεθανισμός στέκεται πάντα ὅπως ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ, δηλαδὴ ἀπόμεινε «θρησκεία». Κατὰ τοῦτο, ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας βρίσκεται ἀπὸ μιὰ μεριά, κοντύτερα στὸν μωαμεθανισμό, παρὰ στοὺς λεγόμενους Χριστιανοὺς τῆς Δύσης, γιὰτὶ ὁ μωαμεθανισμός δὲν ἔπαψε νὰ εἶναι «θρησκεία», καὶ στέκεται ἀχάλατος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, πὺ εἶναι ὠφελμιστικὸ. Γιὰ τοῦτο βλέπει κανένας Ἀραβὲς νὰ ἀσπάζονται με βαθὺν σεβασμὸ τὸ ράσο ἢ τὰ γένεια τῶν παπάδων μας, καὶ μωχαμετάνους νὰ βαφτίζονται χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι καί, πολλὲς φορὲς, νὰ μαρτυροῦνε γιὰ τὸν Χριστό, ἐνῶ κανένας, οὔτε ἕνας, παπικὸς ἢ προτεστάντης δὲν βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς νεομάρτυρες πὺ ἀποκεφαλίσθηκαν ἢ κρεμασθήκανε κατὰ τὸν καιρὸ πὺ βασιλεύανε ἀπάνω μας οἱ Τοῦρκοι. Εἶναι ἀκαταμέτρητοι οἱ χριστιανοὶ πὺ μαρτυρήσανε στὴν Περσία γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Άκουσα να λέγει ένας παπὰς ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ πῶς ὁ βασιλιὰς Ἀμπντουλλάχ ἔλεγε στὸν Πατριάρχη τῆς Ἀντιοχείας τούτα τὰ λόγια: «Ἐσεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι, μὲ τὸ παρουσιαστικὸ πὺ ἔχετε, μὰς κάνετε, ἐμὰς, τοὺς μουσουλμάνους, νὰ σὰς σεβόμαστε σὰν ἀνθρώπους τῆς θρησκείας, ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ φραγκοπαπάδες μας φαίνονται σὰν πράκτορες ὑπόπτων ὑποθέσεων».

Ὁ Χριστιανισμὸς τῆς Δύσης ἔχασε τὸν οἰκουμενικὸ, δηλαδὴ τὸν παγκόσμιο χαρακτήρα του, γιατί, ὅπως εἶπαμε, κατάντησε ἕνα κοσμικὸ σύστημα, ἐπειδὴ θέλησε νὰ προσαρμοσθεῖ κάθε φορὰ στὴν κάθε ἐποχὴ καὶ δὲν ἀπόμεινε σ' αὐτὸν τίποτα ἀμετακίνητο, δηλαδὴ τίποτα ἀπὸ «θρησκεία». Ἐνῶ ὁ μωαμεθανισμὸς, μ' ὅλο πὺ τὸ Κοράνιο εἶναι μίᾳ χοντροειδῆς παραλλαγὴ τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστόσο κράτησε ἴσαμε σήμερα τὸν οἰκουμενικὸ χαρακτήρα του. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ τοῦ γνωρίσματα. Σὲ καιρὸ πὺ στὴ Δύση οἱ χριστιανικὲς ἐκκλησίες κι οἱ κληρικοὶ τῆς εἶναι λογιῶν - λογιῶν στὴν ἐξωτερικὴ ὄψη, ἄλλοι μὲ γένεια, ἄλλοι μὲ μούσια, ἄλλοι ξουρισμένοι, ἄλλοι μὲ ράσα, ἄλλοι μὲ πολιτικὰ ροῦχα, κλπ., τὰ τζαμιά, δηλαδὴ οἱ ἐκκλησίες τοῦ μωαμεθανισμοῦ, εἶναι παντοῦ τὰ ἴδια μέσα στὴν παράδοση, μὲ λίγες παραλλαγές, τὸ ἴδιο κι οἱ μιναρέδες, κι οἱ χοτζάδες εἶναι οἱ ἴδιοι παντοῦ, μὲ τὸ σαρίκι, μὲ τὸ καφτάνι, μὲ τὰ γένεια καὶ τὰ μουστάκια σὲ τύπο τοῦ προφήτη τους Μωάμεθ, καὶ ψέλνουνε ἀπάνω ἀπὸ τὸν μιναρὲ τὰ ἴδια λόγια, στὴν ἱερὴ ἀραβικὴ γλώσσα, ἀπὸ τὸ Μαρόκο ἴσαμε τὴ Σαμαρκάνδη, καὶ ἀπὸ τὴ δυτικὴ Ἀφρικὴ ἴσαμε τὴ Σουμάτρα, Κίνα κλπ.

Κανέννας νεωτερισμὸς μήτε στὴν ἀρχιτεκτονικὴ, μήτε στὴ μουσικὴ, μήτε στὸ ντύσιμο. Παντοῦ οἱ χοτζάδες ἔχουν τὴν ὄψη πὺ θυμίζει τὸν προφήτη τους, ἐνῶ οἱ παπάδες κι οἱ πάστορες τῆς Δύσης δὲν ἔχουνε καμμιά ἐξωτερικὴ ὁμοιότητα μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῆς θρησκείας τους, πολλὲς φορὲς μάλιστα, θαρρεῖς πῶς ἐπιδιώκουν νὰ μὴ μοιάζουν ὁλότελα μ' αὐτόν, ἀλλὰ νὰ μοιάζουν μὲ τοὺς εἰδωλολάτρεις προγόνους τους. Γιὰ παράδειγμα φέρνω τοὺς δυὸ ἀρχηγούς, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Χριστιανοσύνης, τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα καὶ τὸν Πάπα Παῦλο, πὺ συναντηθῆκανε στὴν Ἱερουσαλήμ. Κυττάξετε τῖς φωτογραφίες, καὶ θὰ δεῖτε πῶς δὲν μοιάζουνε σὲ τίποτα αὐτοὶ οἱ δυὸ ἄνθρωποι, μ' ὅλο πὺ λένε πῶς εἶναι ἀρχιερεῖς τῆς ἴδιας θρησκείας. Τὸ πόσο εἶναι αὐτὸ ἀλήθεια φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τους: Ὁ ἕνας, ὁ Πατριάρχης, ἔχει ἱερατικὴ ὄψη, μὲ γένεια καὶ μὲ μαλλιά, ὅπως εἶχε ὁ Χριστὸς, φορᾷ ἕνα ράσο φαρδύ, ἀνατολίτικο, σὰν καὶ κεῖνα τὰ φορέματα πὺ φορούσανε, ἀπάνω κάτω, στοὺς τόπους πὺ φανερώθηκε ὁ Χριστὸς, ἐνῶ ὁ Πάπας εἶναι ξουρισμένος σὰν τοὺς Ρωμαίους, καὶ φορᾷ ἕνα σκουφάκι μίᾳ σταλιά, καὶ τὰ ροῦχα του εἶναι αὐτοσχεδιασμένα, μ' ἕναν λόγο, τίποτα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ του δὲν εἶναι τέτοιο, ὥστε, βλέποντάς τον, νὰ θυμηθεῖς τὸν Χριστὸ ἢ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους. καὶ μ' ὅλα ταῦτα, αὐτοὶ οἱ δυὸ ἱερωμένοι λένε πῶς εἶναι ἀρχιερεῖς τῆς ἴδιας θρησκείας. Ἐνῶ, ἂν ἦτανε μωχαμετάνοι, κι ἂς ἦτανε ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο κι ὁ ἄλλος ἀπὸ τὸν Καύκασο, θὰ ἦτανε ὅμοιοι στὸ ἐξωτερικὸ τους, μὲ τὸ πρόσωπο σὰν τοῦ προφήτη τους, μὲ τὸ σαρίκι, μὲ τὸ καφτάνι, μὲ τὴν ἴδια ἐκφραση πὺ ἔχουνε οἱ μουσουλμάνοι. Γιὰτὶ, ὅσοι ἀγαποῦν ἕναν πνευματικὸ ὁδηγὸ, ἔχουνε, ἐπιθυμία νὰ μοιάζουνε καὶ στὸ ἐξωτερικὸ μὲ αὐτόν, πολὺ περισσότερο οἱ ἱερωμένοι, πὺ ἀφωσιώσανε τὴν ψυχὴ τους καὶ τὴ ζωὴ τους στὸν ἀρχηγὸ τῆς θρησκείας τους.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς πάθαμε πολλὰ ἀπὸ τοὺς μωχαμετάνους, ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, προπάντων ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Κι αὐτὸ ἔγινε, γιατί κι αὐτουνῶν ἡ θρησκεία παραμορφώθηκε ἀπὸ τὰ φυλετικὰ πάθη, μ' ὅλο πὺ ὁ Μωάμεθ μὲ τὸν πόλεμο ἄρχισε νὰ ξαπλώνει τὸ Κοράνιο. Σημείωσε πῶς οἱ Ἀραβες, οἱ πατριῶτες τοῦ Μωχάμετ, τοὺς Τούρκους, πὺ πήρανε τὴ θρησκεία ἀπ' αὐτούς, δὲν τοὺς παραδέχονται γιὰ γνήσιους μωχαμετάνους, καὶ δὲν τοὺς συμπαθοῦν. Κι οἱ ἴδιοι οἱ Ἀραβες παραμόρφωσανε σὲ πολλὰ τὸ Κοράνιο, ὅπως γίνεται, πάντα ἀπὸ τὴν περιορισμένη ἀντίληψη τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ

ὅμως δὲν ἔχασε τὸν χαρακτήρα τῆς θρησκείας, ὅπως θὰ τὸν ἔχανε μὲ νεωτερισμοὺς κοσμικοὺς, ἂν εἶχε ὁ μωαμεθανισμὸς ὀπαδοὺς καὶ πιστοὺς στὴ Δύση. Δὲ μπορούμε ν' ἀρνηθοῦμε πῶς κι ἡ Ὁρθοδοξία στὸ Βυζάντιο ἔπαθε κάμποση παραμόρφωση ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, σὲ πολλὰ μάλιστα πολὺ χυδαία κι ἀποκρουστικὴ. Ἐκεῖνο ὅμως πού τὴν ἔσωσε, εἶναι πῶς δὲν ἀλλάξανε τὰ θεμέλιά της, ὅπως ἔγινε στὸν Παπισμὸ, παρὰ στάθηκε ἀπαραμόρφωτη στὰ δόγματα, στὴ λατρεία, στὴ λειτουργικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γιὰ τοῦτο οἱ τελετουργίες, οἱ ἐκκλησιαστικὲς τέχνες, ἡ ἐξωτερικὴ ὄψη τῶν κληρικῶν, ἀπόμειναν μὲ τὸν λειτουργικὸν χαρακτήρα τους, πού διατηρήθηκε, σὰν ἀπὸ κάποια θαυμαστὴ οικονομία, κατὰ τὸν σκληρὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας, καὶ διατηρεῖται ἀκόμα ὡς τὰ σήμερα.

Ὁ Μωάμεθ, πού στάθηκε ὁ ἰδρυτὴς τῆς νέας θρησκείας στὴν Ἀνατολή, ἦτανε ἕνας ἀγράμματος καμηλιέρης. Στὰ χρόνια του, ὅπως καὶ στὰ περασμένα, ἡ πατρίδα του ἡ Ἀραβία εἶχε γιὰ θρησκεία ἕνα μάζωμα ἀπὸ εἰδωλολατρικὲς δεισιδαιμονίες γύρω ἀπὸ μίαν μεγάλη μαύρη πέτρα πού τὴ λέγανε Καάβα καὶ πού τὴν προσκυνοῦσαν καὶ τὴν προσκυνοῦνε ὡς τὰ τώρα οἱ πατριῶτες τοῦ Μωάμεθ.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ στὴν Ἀραβία κυριαρχοῦσαν οἱ ἔμποροι Ἑβραῖοι. Μὰ καὶ χριστιανοὶ ὑπῆρχαν μέσα στὴν ἴδια τὴ Μέκκα. Ὁ Μωάμεθ κατάλαβε πῶς ἡ φυλὴ του βρισκότανε πολὺ κάτω ἀπὸ τὶς δυὸ αὐτὲς θρησκείες, τὴν Ἑβραϊκὴ καὶ τὴ Χριστιανικὴ, κι ἤθελε νὰ τὴ βοηθήσει, νὰ ἀνοίξει τὰ μάτια της. Γιατί, ἂν καὶ ἦτανε ἀγράμματος κι ἀπελέκητος, ἦτανε ὅμως ἔξυπνος.

Μεγάλῃ ἐντύπωση τοῦ ἔκανε ἡ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν, προπάντων στὰ μοναστήρια, θαύμαζε τοὺς καλόγερους πού ἦτανε ἀφωσιωμένοι στὸν θεὸ καὶ δὲν φροντίζανε γιὰ τὰ μάταια τοῦ κόσμου καὶ παρεχτοὺς ἀπὸ τὴν ἀκτημοσύνη τους, γιὰ τὶς νηστείες, γιὰ τὶς προσευχές, γιὰ τὴ φιλοξενία τους καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη πού εἶχανε γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Γιὰ τοῦτο εἶχε δέσει πολλὰς σχέσεις μὲ χριστιανοὺς μοναχοὺς.

Στενὴ γνωριμία ἔδεσε καὶ μὲ μίαν Ἑβραία πολὺ πλούσια, τὴ Χατιτζέ, πού τὴν πῆρε στὸ τέλος γυναίκα. Αὐτὴ ἡ Χατιτζέ γινώριζε καὶ κάμποσα γράμματα. Στὴ συντροφιά της εἶχε ὄλο διαβασμένους ἀνθρώπους, κι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦτανε κι ἕνας σοφὸς ἀστρολόγος Βαρακάς, πού εἶχε βαπτισθεῖ χριστιανὸς κι εἶχε μεταφράσει στὰ ἀραβικὰ κάμποσα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Ὁ Μωάμεθ ὠφελήθηκε πολὺ ἀπὸ τὴ γυναίκα του, γιατί μαζί της συζητοῦσε συχνὰ ἀπάνω σὲ ὅσα εἶχε μάθει γιὰ τὴ θρησκευτικὴ κατάσταση τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὰ ταξίδια πού ἔκανε ἀπὸ τὴ Μέκκα ὡς τὴ Δαμασκό, πού τὸ παίρνανε γιὰ ὁδηγὸ στὰ καραβάνια. Τ' ὄνομά του κι ἡ γνώση του ξακουσθήκε στὴ Μέκκα καὶ στὴν ἄλλη Ἀραβία. Μ' ὄλο τὸν θαυμασμὸ πού εἶχε γιὰ τοὺς χριστιανούς, ὡστόσο ἔβλεπε πῶς τοὺς χωρίζανε οἱ αἰρέσεις καὶ τοὺς ἀδυνατίζανε. Κοντὰ σ' αὐτά, καταλάβαινε πῶς ἡ ἀδυναμία τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἦτανε τὸ ὅτι αὐτὴ δίδασκε τὴν ἀγαμία ἢ, τὸ πολὺ, τὴ μονογαμία, ἐνῶ κεῖνες οἱ φυλὲς ἦτανε ἀπὸ κτίσεως κόσμου συνηθισμένες στὴν πολυγαμία.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ μελέτησε ὅλα αὐτά, σὲ ἡλικία σαράντα χρονῶν παρουσιάσθηκε σὰν Προφήτης θεόσταλτος, λέγοντας πῶς ἔβλεπε τὸν Ἄγγελο Γαβριήλ, πού τοῦ ἔλεγε τὰ θελήματα τοῦ θεοῦ, γιὰ νὰ τὰ κηρύξει στὸν κόσμον. Λίγα ἀπ' αὐτὰ ἔβαλε καὶ τὰγραψε στὸ Κοράνιο.

Στὴν πατρίδα του τὸ Χεντζᾶ, πού βρίσκεται κοντὰ στὴν Ἐρυθρὴ θάλασσα, οἱ ἄνθρωποι βρισκότανε σὲ μισοἀγρία κατάσταση. Χριστιανοὶ ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχαν. Μὲ τὸ κήρυγμά του δὲν μπόρεσε νὰ τραβήξει παραπάνω ἀπὸ λίγους πιστοὺς ὀπαδοὺς. Μὰ σὰν ξεσήκωσε

τούς Άραβες σὲ ἱερὸ πόλεμο, γιὰ νὰ διαδώσει τάχα τὸ Κοράνιο, οἱ πατριῶτες του τὸν ἀκούσανε καὶ τὸν ἀκολουθήσανε μὲ φανατισμὸ κι ἔτσι ἄπλωσε ἡ νέα θρησκεία, μὰ, ὅπως θὰ δοῦμε, στὴ διάδοση τῆς συντελέσανε λιγώτερο οἱ Άραβες, καὶ πιὸ πολὺ οἱ ἄλλοι λαοὶ τῆς Ανατολῆς, πού ἦτανε περισσότερο ξυπνημένοι, οἱ Ἑλληνες, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Σύροι, οἱ Πέρσες καὶ ἄλλοι.

Τὸ περισσότερο μέρος ἀπὸ τὸ Κοράνιο γράφηκε ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Μωάμεθ, πού δὲν ἔξερε μήτε νὰ γράφει μήτε νὰ διαβάσει. Τὸ γράψανε ἄλλοι περισσότερο μορφωμένοι, πού ἴσως δὲν ἦτανε ἀπὸ τὴν ἀραβικὴ φυλὴ.

Τὸ Κοράνιο παραδέχεται τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, ἀλλὰ παρουσιάζεται σὰν συμπλήρωσή τους. Ὁ Μωάμεθ κι οἱ ἄλλοι πού συμπληρώσανε τὸ Κοράνιο, στηριχθήκανε στὴ χριστιανικὴ θρησκεία κι ὁ θαυμασμὸς τους γι' αὐτὴ δὲν κρύβεται. Μὰ τὸ ἱερὸ βιβλίον τους εἶναι γεμάτο ἀπὸ ἀχώνευτα καὶ χοντροκομμένα στοιχεῖα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, καὶ γιὰ τοῦτο τὰ δεχθήκανε εὐκολότερα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο ἐκεῖνοι οἱ βάρβαροι λαοί.

Τὸ Κοράνιο παραδέχεται τοὺς Πατριάρχες Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἀλλὰ βάζει μαζί τους καὶ τὸν Ἰσμαήλ, τὸν γιὸ τῆς Ἄγαρ, τοὺς Δικαίους καὶ τοὺς Προφῆτες, προπάντων τὸν Μωυσῆ καὶ τὸν Σολομῶνα.

Ὁ Χριστὸς κατὰ τὸ Κοράνιο εἶναι μέγας Προφήτης, δίκαιος, παντογνώστης καὶ ἰσχυρὸς κι αὐτὸς θὰ μεσιτεύσῃ στὸν θεὸ γιὰ τοὺς πιστοὺς, κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία. Κάθε φορὰ πού ἀναφέρεται στὸ Κοράνιο τ' ὄνομά του, γράφεται μὲ τὴν εὐχή; «Εἰρήνη ἐπ' αὐτόν».

Τὸ Κοράνιο παραδέχεται τοὺς Ἀγγέλους, τὸ πέσιμο τοῦ Ἑωσφόρου, τὸν πόλεμο πού κάνουνε οἱ δαίμονες στοὺς ἀνθρώπους. Τὰ κατώτερα πνεύματα ὀνομάζονται «τζίν» καὶ «τακουϊν». Παραδέχεται τὴν Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, τὸν Παράδεισο καὶ τὴν Κόλαση, ἀλλὰ πιὸ ὑλιστικὰ ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο. Τὸν Χριστὸ τὸν ἀναγνωρίζει ὁ Μωάμεθ ὄχι μοναχὰ γιὰ τὸν μεγαλύτερο Προφήτη καὶ γιὰ τὸν ἀγιώτερο, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἕνα πλάσμα ἀνώτερο ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο, ὄχι ὅμως γιὰ θεό. Λέγει πῶς τὸν γέννησε ἡ Μαριάμ, κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπο ἀπὸ θεία ἐπισκίαση, καὶ τὴ λέγει «Παρθένον Μαριάν». Μάλιστα χτυπᾷ τοὺς Ἑβραίους πού τὴ συκοφάντησαν. Σ' αὐτό, καὶ σὲ ἄλλα, ὁ Μωάμεθ φανερώνεται περισσότερο χριστιανὸς ἀπὸ κάποιους χριστιανούς τῆς Εὐρώπης, πού παίρνουνε μάλιστα μέρος σὲ Χριστιανικὰ Συμβούλια καὶ Διασκέψεις καὶ κάθονται κοντὰ στοὺς δικούς μας προδότες τῆς Ὁρθοδοξίας. Περιγράφει τὸν Εὐαγγελισμό, σχεδὸν ὅπως εἶναι γραμμένος στὸ Εὐαγγέλιο, καὶ λέγει πῶς ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εἶπε στὴν Παναγία: «Ὁ Θεὸς σὲ ἐξέλεξε καὶ εἶσαι καθαρὰ ἀπὸ παντὸς ρύπου. Εἶσαι ἡ ἐκλεκτὴ μεταξὺ πασῶν τῶν γυναικῶν». Γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ λέγει πῶς ἡ ζωὴ του στάθηκε ἁγία, σὲ καιρὸ πού συχνὰ ὁ Μωάμεθ λέγει μὲ ταπείνωση γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του πῶς εἶναι ἕνας ἁμαρτωλὸς ἀνθρώπος. Καὶ σ' αὐτὸ εἶναι περισσότερο χριστιανὸς ἀπὸ τὸν περήφανο καὶ ἀλάθευτο Πάπα. Παραδέχεται τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ, πού τὸν λέγει: «Ζῶντα Λόγον τοῦ Θεοῦ», καθὼς καὶ «Πνεῦμα ἢ Ψυχὴ τοῦ Θεοῦ». Λέγει πῶς ὁ Χριστὸς μιλᾷ μὲ ἐξουσία στὸν Θεό, σὰν ἴσος μ' Αὐτόν. Συχνὰ τὸν λέγει «Μεσσία», πού τὸν ἔστειλε ὁ Θεὸς στὸν κόσμον γιὰ τὴ σωτηρία του, κι ὅπως παραδέχεται τὴν ὑπερφυσικὴ σύλληψη καὶ γέννησή του, παραδέχεται καὶ τὴν Ἀνάληψή του. Μοναχὰ δὲν λέγει τίποτα γιὰ τὴν Ἀνάστασή του, γιὰτὶ ἂν τὴν παραδεχότανε κι αὐτὴ, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν παραδεχθεῖ γιὰ Θεό.

Ἐξυμνεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, «ὅπου ἀδιακόπως μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ». Κι αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ

Αποστολική, γι' αυτό και στη θρησκεία του έδωσε το όνομα «Ισλάμ», που θα πη «Ορθοδοξία» στα αραβικά.

Κοντά σ' αυτά βρίσκονται στο Κοράνιο και τα πιο ανάποδα πράγματα, σε τρόπο που να βασιλεύει σ' αυτό μεγάλη χασμωδία, που δεν τη νιώθανε οι άπλοϊκοί κι απελέκητοι όπαδοί του. Είναι γεμάτο από άκατανόητα πράγματα, από φανταχτερά λόγια χωρίς νόημα. Λέγει και ξαναλέγει πολλές φορές τα ίδια. Μιλᾷ άόριστα για προφητείες και με πρόχειρο κι άκατάστατον τρόπο.

Υπάρχουν μέσα σ' αυτό το βιβλίο τα πιο αντίμαχα πράγματα. Ο Θεός, άλλου είναι «εϋσπλαχνος και μακρόθυμος», κι άλλου «σκληρός και έκδικητικός». Το ίδιο γίνεται και με όσα λέγει ο Μωάμεθ για τον έαυτό του: άλλου έγκωμιάζει τον έαυτό του και τον ανεβάζει στον κολοφώνα, κι άλλου τον λέγει άμαρτωλό. Και στη ζωή του, εκεί που είναι άγιος και βλέπει Άγγέλους και όράματα, εκεί παρουσιάζεται παραδομένος στις γυναίκες και στις ήδονές.

Σάν κατάλαβε πώς το κήρυγμά του δεν έφτανε, άρπαξε το σπαθί, που κάνει περισσότερη δουλειά. Γι' αυτό έγραψε: «Όσοι κηρύχουν την πίστη μου ᾶς μή χάνουν καιρό με τα κηρύγματα. ᾶς σκοτώνουν». Μόλις ένοιωσε τον έαυτό του δυνατόν, έπιασε τον πόλεμο και την αίματοχυσία. Ένω στην αρχή κολάκευε τους Έβραίους, για να τον ύποστηρίξουν, ύστερότερα, σάν δεν τους είχε πια ανάγκη, τους καταδίωκε και τους σκοτώνε. Το ίδιο έγινε αργότερα και με τους χριστιανούς από τους διάδοχούς του. Δίνει τον λόγο του, βάζει για ύπογραφή τη μελανωμένη άπαλάμη του, μα ύστερα δεν κρατᾷ τον λόγο του, όποτε το συμφέρο του το καλεῖ. Γίνεται πολιτικός και διπλωμάτης. Στον πόλεμο γίνεται σπουδαίος πολέμαρχος, με στρατό γυμνασμένο, με κατάσκοπους, με προπαγάνδα, με πράκτορες, με όλα: «Το τέχνη τέχνη και το πίστη πίστη», όπως έλεγε κι εκείνος ο χριστιανός Ἀρβανίτης που ξεγύμνωνε τις έκκλησιές.

Η Ἀραβία, ή πατρίδα του Μωάμεθ, είναι μὲν μία χώρα πολὺ μεγάλη, σχεδόν ίσαμε τη Ρωσία, αλλά έχει λίγους κι ανάρσιους ανθρώπους. Η γῆ της είναι έρημος, ξερή, δίχως ένα μικρό ποτάμι, γι' αυτό το μεγαλύτερο μέρος της είναι άκατοίκητο. Ἀν βγάλει κανένας τη Μέκκα και τη Μεντίνα, δεν έχει άλλες πολιτείες, παρᾷ μόνο κάτι φτωχοχώρια, πολὺ μακριά τόνα από τ' άλλο. Σημείωσε ακόμα πῶς ή Ἀραβία είναι ξεμοναχιασμένη, κομμένη από τον άλλον κόσμο, επειδή τη ζώνουνε από παντοῦ έρημιές.

Λοιπόν, είναι δύσκολο να παραδεχτεί κανένας πῶς ο λαός αυτός που ζει άπάνω της, ο περισσότερος μέσα στα τσαντήρια, μπόρεσε να κάνει τόσα πολλά κατορθώματα, να ξαπλώσει τη θρησκεία του Μωάμεθ, να προκόψει στα γράμματα και στις τέχνες, και να έξουσιάσει με τον πόλεμο κάποιους τόπους πολὺ άπομακρυσμένους, άφου πέρασε το Γιβραλτάρ κι έκανε βασιλείο πάνω στην Ἰσπανία!

Οί Ἀραβες δεν είχανε μήτε γραφή για να γράφουνε τη γλώσσα τους, κι ο ίδιος ο Μωάμεθ λέγει μέσα στο Κοράνιο πῶς δεν ξέρει μήτε γραφή, μήτε ανάγνωση. Ὡς τα σήμερα, οί κάτοικοι της Ἀραβίας είναι σχεδόν όλοι άγράμματοι. Πῶς λοιπόν, πριν από χίλια τρακόσια χρόνια, μπορέσανε και κάνανε τον λεγόμενον Ἀραβικό πολιτισμό, το Ἰσλάμ; Πῶς ᾶξαφνα γινήκανε φιλόσοφοι, μαθηματικοί, ποιητές, καλλιτέχνες, άστρονόμοι, γεωγράφοι, ιστορικοί, άνθρωποι που γυρίζανε σάν τους γύφτους με τις καμήλες άπάνω σε μια χώρα έρημη; Αυτό το φαινόμενο δε μπορεί να το εξηγήσει κανένας με άλλον τρόπο, παρᾷ μοναχᾷ ᾶν παραδεχτεί πῶς εκείνοι που επιδοθήκανε στις επιστήμες και στις τέχνες δεν ήτανε οί άνθρωποι της άγριας Ἀραβίας, αλλά άνθρωποι από άλλα έθνη της Ανατολής, που είχανε πάρει την καινούρια θρησκεία, δηλαδή από μωχαμετάνους της

Συρίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Περσίας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ Ἑλληνες, πού πρωτοστατοῦσαν σὲ ὅλα. Οἱ περισσότεροι μουσουλμάνοι βγήκανε ἀπὸ τὶς ἀλλαξοπιστεμένες φυλές, ὅπως εἶναι αὐτοὶ πού εἶπαμε, καθὼς κι ἄλλοι, ὅπως εἶναι οἱ Τούρκοι, οἱ Ἀρβανίτες, οἱ Μπوسνάκηδες, οἱ Τάταροι, οἱ Μογγόλοι, οἱ Νέγκροι τῆς Ἀφρικής, οἱ Ἰντοί, οἱ νησιῶτες τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἄλλοι.

Τὸ ὅτι τὸ Ἰσλάμ, τὸ δημιουργήσανε οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς, πού εἶχανε ἀπὸ πρὶν μία πνευματικὴ καλλιέργεια πού βαστοῦσε ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Μεγ' Ἀλεξάντρου, κι ὄχι ἀπὸ τοὺς Ἀραβες, τὰ ὑποστήριξε μὲ πολλὴ γνώση ἓνας Γάλλος σοφός, λεγόμενος Σ. Ριμπῶ, πού ἔζησε πολλὰ χρόνια στὴν Ἀραβία καὶ στὴν ἄλλη Ἀνατολή, καὶ σπούδασε καλὰ ἀπὸ κοντὰ τοὺς Ἀραβες. Στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου του «Ὁ Ἑλληνισμὸς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ Ἰσλάμ», γράφει: «Φαίνεται πῶς βεβαιώνεται καὶ πῶς ἀποδείχεται ἀπὸ τὰ γεγονότα πῶς τὰ διάφορα ἔργα πού ἔκανε τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὴν αὐγὴ τοῦ μεσαίωνα, σταθῆκανε ἢ τελευταία ἀναλαμπὴ πού ρίζανε οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμοί, πρὶν τοὺς σκοτεινιάσει τὸ Ἰσλάμ... Τὰ ἔργα τῆς τέχνης καὶ τῆς σκέψης τῆς σπουδαίας ἐκείνης ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποία μεσουράνησε ὁ μωαμεθανισμὸς, εἶναι ἔργα πού τὰ ἔκαναν οἱ Ἑλληνες».

Κι ἀληθινὰ, πῶς μπορούσανε νὰ φτάξουνε ὡς τὴν Ἰσπανία ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη ὡς τὴν Περσία, τὶς Ἰνδίες, τὴ Σουμάτρα καὶ τὴ Γιάβα, κι ἀκόμα ὡς τὴν Κίνα, ἄνθρωποι σὰν τοὺς ντόπιους τῆς Ἀραβίας, πού δὲν ταξιδεύανε ποτές, καὶ πού δὲν γνωρίζανε τί εἶναι ἡ θάλασσα; Κάποιοι ἄνθρωποι ἀπὸ ἄλλες φυλές, ἰδίως Ἑλληνες θαλασσινοὶ ἢ στεριανοὶ ταξιδευτὲς κι ἔμποροι, πηγαίνανε ὡς ἐκεῖνα τὰ ἀπόμακρα μέρη, κι ἀπ' αὐτοὺς γραφήκανε καὶ τὰ φανταστικὰ ταξίδια σὰν τὴ Χαλιμά, πού εἶναι ἡ ἀραβικὴ Ὀδύσεια. Ὁ Σεμπάχ ὁ θαλασσινὸς εἶναι ὁ νέος Ὀδυσσεύς.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ βρισκόντανε σὲ ἀκμὴ τὰ γράμματα κι οἱ τέχνες στὴν Περσία, στὴ Συρία καὶ στὴν Αἴγυπτο, ἐνῶ ἡ Ἀραβία ἦτανε βουτηγμένη στὴν ἀμάθεια καὶ στὴ δεισιδαιμονία καὶ δὲν εἶχε ἰδέα ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη κι ἀπὸ τὴν Ἄλγεβρα.

Γράφει ὁ Ριμπῶ: «Ὅταν καταχτήσανε οἱ Ρωμαῖοι τὴ Συρία καὶ τὴν Αἴγυπτο, μείνανε πολὺ λίγο σ' αὐτὲς τὶς χώρες καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἐπιρροή τους στάθηκε τιποτένια. Ἡ βάση τοῦ πληθυσμοῦ στὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὴν Αἴγυπτο ἀπόμεινε ἑλληνικὴ. Οἱ ἐπιστῆμες, οἱ τέχνες καὶ τὸ ἐμπόριο μείνανε σίγουρα στὰ χέρια τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς».

Ἐνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα βιβλία πού ἔχουν οἱ μουσουλμάνοι, δεῦτερο μετὰ τὸ Κοράνιο, εἶναι τὰ σχόλια τοῦ Κορανίου, πού τὰ γράψε ἓνας σοφὸς Ἑλ - Μποχάρι, πού ἦτανε ἀπὸ τὴ Μπουχάρα, μιὰ χώρα πού βρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀραβία. Ἀλλὰ κι οἱ ἄλλοι γραμματισμένοι μωχαμετανοὶ, πού γράψανε βιβλία σπουδαία κατὰ τὸν καιρὸ πού βρισκότανε σὲ ἀκμὴ τὸ Ἰσλάμ, ἦτανε σίγουρα ἢ Πέρσες ἢ Ἑλληνες ἢ Σύροι, ὅπως εἶναι ὁ Ἑλ -Μαμοῦν, ὁ Μαχμούτ - ἴμπν - Μουσσά, ὁ Βαζὰ ἔλ - Τεργκανί, ὁ Κεμάλ - ἔλ - Ντίν, πού ἐπιδοθήκανε στὰ μαθηματικὰ καὶ στὴ γεωμετρία, ὁ Ἑλ - Φαραμπή, ὁ ἴμπν - Ρωχντ, ὁ Ἑλ - Γκοτζάλι, ὁ ἴμπν - Τζάρ, πού ἐπιδοθήκανε στὴ φιλολογία, ὁ Ἀμποῦ - Μπέκο - ἔλ - Ἀνταλουζί, ὁ ἴμπν - Σινᾶ, ὁ ἴμπν - Ραντουᾶν, πού καταγίνανε μὲ τὴν γιατρικὴ, κι ἄλλοι πολλοὶ μωχαμετανοὶ ἀπὸ διάφορες φυλές.

Τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα τὴ μιλοῦσανε σ' ὅλη τὴν Ἀνατολή, στὴ Μικρὰ Ἀσία, Συρία, Παλαιστίνη, Αἴγυπτο, καὶ γι' αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τ' ἄλλα βιβλία τῆς χριστιανικῆς θρησκείας γραφήκανε στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὅταν ὅμως ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἄπλωσε γρήγορα παντοῦ, ἐπειδὴ ἦτανε πιὸ βολικὴ γιὰ τὸν ἀπαιδεύτον ὄχλο τῆς Ἀνατολῆς, ἄπλωσε κι ἡ ἀραβικὴ γλῶσσα μαζί μ' αὐτὴ, καὶ γινήκανε μωχαμετανοὶ καὶ

πλήθος γραμματισμένοι Έλληνες, Αιγύπτιοι, Σύροι, Πέρσες κ.ά. Και σὰν ἤρθανε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν Ἀσία ἕνας καινούργιος λαός, οἱ Τοῦρκοι, καὶ γινήκανε κι αὐτοὶ μουσουλμάνοι, καὶ μπορέσανε καὶ πήρανε τὴν Κωνσταντινούπολη, τότε πιά τὸ Ἰσλάμ καπλάντισε τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὰ βορεινὰ τῆς Ἀφρικῆς, χωρὶς νὰ ὑπάρχει μῆτε ἕνας Ἄραβας μέσα στὶς μυριάδες μωχαμετάνους πὺ πολεμοῦσαν κάτω ἀπὸ τὴν πράσινη σημαία τοῦ Μωάμεθ.

Ὅλοι αὐτοὶ εἶχανε γίνε μουσουλμάνοι τόσο γρήγορα, ἐπειδὴ τὸ Κοράνιο λέγει πῶς κάθε ἄνθρωπος εἶναι δεχτὸς στὴ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ, ἀπὸ ὅποια φυλὴ κι ἂν εἶναι, φτάνει νὰ παραδεχτεῖ τὴν πίστη καὶ τὶς συνήθειες πὺ ἔχουνε οἱ Ἄραβες. Στὴν ἱστορία εἶναι γραμμένοι μουσουλμάνοι στρατιωτικοὶ πασάδες ἀπὸ κάθε ἔθνος, ἀκόμα καὶ Εὐρωπαῖοι. Κάποιοι ἀλλαξοπιστεμένοι Φραντσέζοι γινήκανε καὶ σουλτάνοι ἀκόμα, ἀφήνω τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς ναύαρχους. Τοὺς τέτοιους ἐξωμότες τοὺς καλοπιάνουνε οἱ μωχαμετάνοι, τὸ ἕνα γιὰτι ἔχουνε ἀνάγκη ἀπὸ τὶς γνώσεις τους, καὶ τὸ ἄλλο γιὰτι τὸ θεωροῦνε γιὰ τιμὴ τῆς θρησκείας τους νὰ ἔρχονται σ' αὐτὴ τέτοιοι ἄνθρωποι σπουδαῖοι. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸ πὺ ἐξηγᾶ γιὰτι αὐτὴ ἡ θρησκεία ἄπλωσε τόσο πολὺ καὶ τόσο γρήγορα καὶ γιὰτι ἡ ἀραβικὴ φυλὴ δοξάστηκε.

Σ' ὅλη τὴν Ἀφρικὴ τὸ Ἰσλάμ ἄπλωσε κι ἀπλώνει ὀλοένα περισσότερο. Φυλὲς πὺ προσκυνούσανε πρωτῆτερα τὰ εἰδῶλα, γίνονται μωχαμετάνοι κι ὄχι χριστιανοί, ἀφοῦ καὶ κάποιοι Ἀφρικανοὶ πὺ εἶχανε βαφτισθεῖ χριστιανοί, ἀσπασθήκανε τὸν μωαμεθανισμό. Γιὰτι, ὅπως εἶπαμε, ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ εἶναι χοντροκομμένη καὶ βολικὴ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει μέσα της πολὺ πνευματικὰ νοήματα, ὅπως ὁ Χριστιανισμός. Ὁ μουσουλμάνος μπορεῖ νὰ πάρει πολλὰς γυναῖκες, νὰ ἔχει χαρέμια, κι ὄχι μοναχὰ σε τούτη τὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν ἄλλη, ἀφοῦ στὸν Παράδεισο ὑπάρχουνε τὰ «οὐρὶ», καὶ μαζί μ' αὐτὰ τρῶνε καὶ πίνουνε καὶ γλεντοῦνε οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσλάμ, ἅμα πεθάνουνε.

Ἡ Ἀραβία ἔχει μεγάλη ἔκταση, ὅπως εἶπαμε, ἀλλὰ λίγους ἀνθρώπους. Καὶ μάλιστα, στὸν καιρὸ τοῦ Μωάμεθ εἶχε ἀκόμα λιγώτερους. Πῶς λοιπὸν αὐτοὶ οἱ λίγοι πολεμιστὲς, μέσα σε 80 χρονιά, περπατήσανε σὲ τόσες ἀπέραντες χῶρες καὶ τὶς ἐξουσιάσανε μὲ τὸ σπαθὶ τους; Πῶς μπορέσανε καὶ περάσανε τὴν Ἰταλία, τὴν Ἰσπανία καὶ φτάσανε ὡς τὰ σύνορά της Γαλλίας, στὴν Εὐρώπη, τὴν Αἴγυπτο, Τρίπολη, Τούνεζι, Ἀλγέρι καὶ Μαρόκο, στὴν Ἀφρικὴ, κι ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος τῆς σφαίρας φτάσανε ὡς τὴν Περσία, Μπουχάρα, Ἴντια κλπ.

Οἱ πολεμιστὲς τοῦ Ἰσλάμ ἦτανε χριστιανοὶ ἀλλαξοπιστεμένοι, ἀπὸ τὶς ξεπεσμένες φυλὲς τῆς Ἀνατολῆς, πὺ τὶς τραβοῦσε ἡ νέα θρησκεία μὲ τὶς εὐκολες ἐντολὲς της, μὲ τὰ χαρέμια καὶ τὶς ἄλλες ὑλικὲς ἀπολαύσεις πὺ ἔταζε στοὺς πιστοὺς της. Οἱ Ἕλληνες πὺ γινήκανε μωχαμετάνοι, μάθανε γρήγορα τὴν ἀραβικὴ γλῶσσα, καὶ μάλιστα, τὴν καλλιεργήσανε περισσότερο, κι ἔτσι ἡ Ἀνατολὴ, πὺ ἦτανε ἐλληνικὴ, ἔγινε μουσουλμανικὴ, ἤγουν ἀραβικὴ, χωρὶς νὰ δουλέψουν γι' αὐτὸ οἱ ντόπιοι Ἄραβες τῆς Ἀραβίας.

Οἱ πιὸ σπουδαῖοι καλίφες εἶχανε στὶς φλέβες τους ἡ λίγο ἢ δὲν εἶχανε καθόλου ἀραβικὸ αἷμα. Ὁ πιὸ δοξασμένος στάθηκε ὁ Χαροῦν - ἄλ - Ρασίντ, πὺ βασίλεψε στὸ Μπαγντάτ στὰ 800 μΧ.. Τὸ παλάτι του ἦτανε γεμάτο ἀπὸ σοφοὺς, ποιητὲς, ἱστορικοὺς καὶ κάθε λογῆς γραμματισμένους. Στὸν καιρὸ του γράφηκε κι ἡ «Χαλιμά», μὲ τὸν τίτλο «Χίλιες καὶ μία νύχτες».

Ὁ Ριμπᾶ γράφει στὸ βιβλίο του: «Κατάντησε συνήθεια νὰ ὀνομάζουν μωαμεθανικοὺς λαούς, Ἕλληνες, Λατίνους κι ἄλλους, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄραβα, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ τοὺς

ἐξουσιάσανε οἱ Ἄραβες καὶ πήρανε τὴν θρησκεία τους, ὅπως ἔγινε καὶ μὲ ὅσους σοφοὺς καὶ ποιητὲς γράψανε στὴν ἀραβικὴ γλώσσα. Ἀλλὰ τότε ἄλλο τόσο μπορούμε νὰ ὀνομάσουμε Σπανιόλους ἢ Ἰταλιάνους ὅλους τοὺς Κατόλικους, Ρώσους τοὺς Ὀρθόδοξους, Ἰνδοὺς τοὺς βουδδιστές».